

Lesbrief: fictie/ nonfictie

Bestemd voor:	brugklas of tweede klas
Tijd:	ongeveer 50 minuten (1 lesuur) docenten kunnen opdrachten naar eigen inzicht bewerken zodat het binnen hun lesprogramma past.
Benodigde materialen:	lokaal met computers (mag in tweetallen) (Wanneer er geen computers beschikbaar zijn in het lokaal kunnen de teksten van de websites natuurlijk ook uitgeprint worden.) atlas, boek <i>Dwaalspoor in de diepte</i>
Lesdoel:	Leerlingen weten het verschil tussen fictie en non-fictie en kunnen deze teksten van elkaar onderscheiden door te oefenen verschillende teksten. (kerndoel 8) Leerlingen weten het verschil tussen realistisch en niet-realistische verhalen en kunnen aangeven welke tekst realistisch is en welke niet door hiermee te oefenen in opdrachten. (kerndoel 8)

- **Introductie onderwerp**

Vraag de leerlingen of ze het verschil weten tussen fictie en non-fictie. Bespreek hierbij leesboeken, kranten, films, documentaires etc.

Laat ze voorbeelden bedenken van:

- Een tekst die fictie is, een tekst die non-fictie is.
- Een televisieprogramma dat fictie is, een tv programma dat non-fictie is
- Een film die fictie is, een film die non-fictie is.

Orden de resultaten in een woordweb op het bord.

- **Opdracht 1.** Het doel van de tekst. (10 minuten)

Stel de leerlingen de vraag: Wat zou het doel zijn van een non-fictie-tekst en wat het doel van een fictieve tekst?

Laat de leerlingen het antwoord voor zichzelf noteren en bespreek vervolgens klassikaal de uitkomst.

Bespreek ook het verschil tussen realistische verhalen (verhalen die echt gebeurd lijken te zijn) en niet-realistische verhalen (sprookjes, science fictionverhalen etc).

Laat ze voorbeelden bedenken van:

- Een realistisch verhaal en een niet-realistisch verhaal.

- **Opdracht 2.** Fictie of non-fictie? (25 minuten)

Laat zien dat in *Dwaalspoor in de diepte* een heel hoofdstuk verteld wordt in de vorm van krantenartikelen.

Vraag de kinderen om te bedenken waarom de schrijver ervoor gekozen zal hebben om het verhaal te vertellen met krantenartikelen. (Dit gaat over fictie waarin de *vorm* van non-fictie gebruikt wordt; het blijft fictie terwijl het eruit ziet als non-fictie.)

Laat de leerlingen in tweetallen het volgende krantenbericht lezen en de vragen maken.

Kortsluiting waarschijnlijk oorzaak van hotelbrand

Waarschijnlijk is kortsluiting in de bedrading van de dienstlift de oorzaak geweest van de hotelbrand afgelopen week in Katmond aan zee. Van onze verslaggeefster

KATMOND

De dienstlift bevond zich aan de achterzijde van het pand en werd veelvuldig gebruikt door het bedienend personeel van het restaurant op de begane grond. De spoelkeuken van het restaurant bevond zich in de kelder. Het personeel bracht de vuile vaat steeds met de dienstlift naar beneden. Volgens een woordvoerder van de politie is bij onderzoek gebleken dat de lift sterk verouderd was en dat er al jaren geen onderhoud aan gepleegd was. Waarschijnlijk is de kortsluiting op woensdag 27 mei jl. het gevolg geweest van dit gebrek aan onderhoud. Slachtoffers van de brand onderzoeken nog of de directie van het hotel aansprakelijk gesteld kan worden voor de geleden schade wegens nalatigheid.

1. Is dit krantenbericht fictie of non-fictie? Waarom? Vind je het een realistisch bericht?
2. Is *Dwaalspoor in de diepte* een realistisch of niet realistisch verhaal?
3. De gebeurtenissen in dit krantenbericht spelen zich af in Katmond aan Zee. Weet jij in welke provincie Katmond aan Zee ligt? Zoek deze kustplaats op in een atlas. Wat heb je nu ontdekt?

Lees het volgende bericht uit de Volkskrant:

Politie pakt bestuur nepland op

Van onze correspondent
Cees Zoon

MADRID

Het kleinste land ter wereld is een ongenadig harde klap toege-deeld door de Spaanse politie. De regent zelve van het land, het hoofd van de geheime dienst, ministers en ambassadeurs zijn in Madrid opgepakt. Dat de complete top in de cel belandt, is geen probleem voor het bestuur: Sealand is een denkbeeldig land.

Voor een fictieve staat had Sealand zijn zaakjes behoorlijk op orde. De hoogste bestuurders reisden met diplomatieke paspoorten en reden in Madrid rond in auto's met kentekens van het *corps diplomatique*. In werkelijkheid was het bestuur een criminele organisatie die valse paspoorten verkocht en drugsgeld witwaste.

Sealand bestaat ook echt: het is een oud booreiland van de marine voor de Engelse kust bij Sufford, tijdens de oorlog gebouwd als verdedigingsbolwerk tegen de Duitse luchtaanvallen. In 1967 kocht de Britse ex-officier Paddy Roy Bates het platform en riep er de onafhankelijke staat Sealand uit, compleet met eigen vlag en grondwet.

Lang werd niets van het land gehoord tot vorig jaar ene Francisco Trujillo Ruiz zich in Spanje presenteerde als de regent van de ministaat. Bates was oud en ziek en had het bestuur aan hem overgedragen. Trujillo hield zich hoofdzakelijk op de ambassade van Sealand te Madrid op, gevestigd in het kantoor van een bedrijf dat bingozalen exploiteert. Trujillo, een lid van de guardia civil die in 1978 wegens diefstal werd ontslagen, maakte het nepland tot een goudmijn.

Diplomatieke paspoorten, universitaire titels, rijbewijzen, Sealand bood ze via internet allemaal te koop aan. Ze waren weliswaar vals, maar vonden gretig aftrek in het criminele circuit. Zo bleek Andrew Cunanan, de moordenaar van de Italiaanse modeontwerper Gianni Versace, een paspoort van Sealand te bezitten.

De zaak kwam vorig jaar aan het licht toen de politie in Madrid een man aanhield die verdacht werd van betrokkenheid bij een grootscheepse fraude met benzine. Tot stomme verbazing van de agenten beriep de man zich op zijn diplomatieke onschendbaarheid: hij toonde een paspoort waarin stond dat hij staatssecretaris van Sealand was. De later gearresteerde medeverdachten waren allen minister, ambassadeur of consul van het land.

4. Is dit krantenbericht fictie of non-fictie? Waarom?
5. Denk je dat dit verhaal echt gebeurd is of niet? Waarom?
6. In dit krantenbericht gaat het over Sealand. Is Sealand een bestaand land of niet?
7. Zoek op internet naar Sealand. Wat vind je erover?

- **Opdracht 3** Zelf schrijven: Van nonfictie naar fictie. (15 minuten)
(Individuele opdracht)

Vertel de leerlingen dat er in de krant soms berichten staan die grappig, spannend of juist heel vreemd zijn. Daarvan kun je nieuwsgierig worden en je afvragen wat er allemaal gebeurd is, voordat dit bericht in de krant kwam. Geef de leerlingen het volgende voorbeeld van zo'n bericht uitgeprint (maak een kopie van de onderstaande afbeelding of download het bericht op http://www.volkskrant.nl/archief_gratis/article779547.ece/ONDERTUSSEN_IN...)

Het gaat om het berichtje onder het kopje **Manchester**:

WASHINGTON Een commandant van de Amerikaanse luchtmacht heeft vliegtuigpiloten gewaarschuwd tegen het gebruik van de Viagra-pil. De potentieel kan ertoe leiden dat de kleuren blauw en groen niet goed meer zijn te onderscheiden. De kleuren zijn prominent aanwezig op het bedieningspaneel van een vliegtuig. Geadviseerd wordt om pas vanaf zes uur na inname van de pil weer achter de stuurknuppel te kruipen.

HANOI In de jungle van Vietnam heeft de politie na negentien jaar een oud-soldaat uit het voormalige Zuid-Vietnamese leger gevonden. De man ontsnapte in 1979 na de oorlog uit een heropvoedingskamp en raakte op de vlucht in het oerwoud de weg kwijt. Hij hield zichzelf in leven door bladeren te eten en op wild te jagen. Volgens de politie verkeert de oud-militair in goede gezondheid.

PARIS De Franse oud-actrice en dierenbeschermster Brigitte Bardot is woensdag door het gerechtshof in Parijs veroordeeld tot een boete van 20 duizend frank (ongeveer 6700 gulden) wegens het aanzetten tot rassenhaat. Bardot had in een tijdschrift het ritueel slachten van schapen een 'barbaars' gebruik genoemd. Vorig jaar werd Bardot be-

ONDERTUSSEN IN ...

taan die in het bloed zijn aangetroffen. Volgens de organisatie van Britse spuitbusfabrikanten is het de eerste keer dat iemand is overleden aan buitensporig deodorantgebruik.

KOPENHAGEN Een Deense man heeft zijn overleden vader een laatste dienst bewezen door hem in een leren pak achterop de motor te hijsen en een tour te maken langs zijn favoriete plekken in Kopenhagen. In een bar kocht de zoon voor zijn vader een glas bier en een sigaar, waarna hij hem terugreed naar het mortuarium. Tegen een Deense krant zei de zoon een geweldig gevoel aan de rit te hebben overgehouden.

NICOSIA Luchtvaartmaatschappij Cyprus Airways heeft het plan voor een rookverbod op de vluchten tussen Athene en Heathrow moeten schrappen na protesten van stewards en stewardessen. Zij voelen zich achtergesteld bij piloten, die op de niet-rokenvluchten de vrijheid houden om in de cockpit naar believen door te paffen. 'Stel je voor hoe een passagier of een steward het zou vinden als de cockpitdeur openging en al die rook naar buiten kwam', zei een vakbondswoordvoerder. 'Dit gaat niet over roken. Dit gaat over gelijkheid.'

boet voor een soortgelijk geval. De rechtbank zei dat haar uitlatingen weinig meer te maken hebben met het behartigen van dierenrechten.

RIO DE JANEIRO Een bierbrouwerij in Brazilië moet een aan alcohol verslaafde oud-werknemer bijna 800 duizend gulden schadevergoeding betalen. De man beweert dat hij alcoholist is geworden doordat hij als bierproever de afgelopen 22 jaar 55 duizend flessen bier heeft moeten drinken. Volgens de brouwerij was het niet nodig het bier door te slikken. De man bestrijdt dat. Smaakpapillen voor bier zouden achterop de tong liggen.

MANCHESTER Een 16-jarige jongen uit Oldham die in juli overleed aan een hartaanval, is vermoedelijk het slachtoffer van overmatig deodorantgebruik. De jongen spoot zichzelf twee keer per dag van top tot teen vol met deodorant. Artsen leiden de doodsoorzaak af uit de grote hoeveelheid propaan en bu-

Dit berichtje heeft echt in de krant gestaan. Het gaat hier dus om een waargebeurd verhaal. Laat de leerlingen bedenken welke informatie zij nodig hebben om van dit nonfictie-verhaal een fictief verhaal wil maken.

Om het verhaal te kunnen opschrijven, moet de leerling zich eerst een beeld vormen van deze 16-jarige jongen uit Oldham. Vragen die daarbij helpen zijn bijvoorbeeld:

Wie was deze jongen?

Wat was hij voor een type? (zelfverzekerd, verlegen, aardig, etc)

Uit wat voor familie kwam hij? Had hij broers of zusjes? Wie waren zijn vrienden?
Waarom gebruikte hij zoveel deodorant? Was er iets gebeurd misschien? En zo ja, wat dan?

Laat de leerling zelf een krantenbericht uitkiezen, waarmee hij/zij een fictief verhaal gaat schrijven. (Het mag een bericht uit de bovenstaande berichten zijn.) Laat de leerling het verhaal zo realistisch mogelijk opschrijven. Het verhaal eindigt met het gekozen krantenbericht. (opdracht kan thuis afgemaakt worden).